

Fruin- & bröllop

Ungdomens bekantskaper gjordes förs vid
Julagillan, Pingstgillan samt vid de öfriga förel.
Kline, - byde & kardegillena, som ju alltid skedde
med dans & lekar. Det anordnades också danstill-
ställning på gårdarna någon lördagskväll emellan
åt. Man träffades ju också vid kyrkan, när som
regel gällde att ungdomen skulle gå i kyrkan var-
annan söndag. Vid val av livsledare hade det
att mannen skulle välja sin kvinna vid gäst-
sellen, men kvinnan sin man vid gilles-
bordet, vilket skulle betyda, att den kvinna som
~~som~~ också kunde bra med uthärbete, var den dug-
ligaste, & den man som uppförde sig anständigt &
iakttag mätelighet vid gillesbordet, också hade den
bästa karaktären. De ekonomiska omständighe-
terna spelade alltid förstås & hälsan andas roll.
Man sökte sig hustrur för det mesta, från den egna

Luf 71

eller angående socknas, men ofta även från
längre håll. Så räddes många familjer här, äro
ej nära besläktade. Föräldrarnas samtycke var
säkerligen det mest avgörande vid giftermål.
Även släktingars till- eller ~~af~~ avstyckande spelade
nog också någon roll. Att föräldrarna ogillade ett
barns giftermål, kunde ju bero på ofördelaktiga
upplysningar om den blivande frägen eller son-
hustrun. Att föräldrarna så gott som tvingade
sin dotter till att gifta sig med en som hon inte
ville ha, det har jag hört förekomma här en gång.
Det var ekonomien som avgjorde då. Att en pojke
& en flicka var helt obekanta med varandra, före
fräriet, har jag ej hört antagas. Hustruafgifterned-
läses, att bönenmar, har nog antagits någon gång,
men hur förmedlingen skedd & vilka gaver som
utdelade, är mig ej bekant. Fräuen brukade ge
fästmöns prämbok & även klädespessedlar.

3/

ACC. N:R M. 11295:3,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Brudens kommande om hemgiften träffades för
lysningen; den kunde utgås av kontanter, dyra
tjänstpengar. Bruden medförde alltid en eller
flera bister med linne & vävnader. Hemgiften flyttades
merändels till det nya hemmet, utom några särskilda
ceremonier, då de nygifte satta upp bo i nyinköpt gård.
Fästmannas utsmyckelse bestod av byskräddarserv eller
en sömmiska som utförde arbetet på gårdarna; en
klutabindoska fanns också i socknen som satte kluten
på bruden. Jag har ej hört omklaras att fästmannas gick om-
kring i byn & samlade gåvor.

För brukade den som skulle vara traktör på
bröllopet - vanligen en hantverkare - gå omkring på
ställen & bjuda till bröllop. Bjudningen framför-
des då muntligt, men jag vet ej hur den förmed-
lades. De närmare släktingarna till brud & brud-
gum, bjöds med familj; granar & gilleslaget med
familj; prästen, klosteren, notarien, hantverkare
& tröskerman.

4/
Tunga objudna gäster kom, men om kvällen brukade byns ~~spän~~spänningar & pigor komma & ropat: "brudparet fram", det kunnades då & skjöts en mängd skott. De tillstädeskomna bjöds då alltid till festering. Några festligheter, kvällen före bröllopet, har jag ej hört berättas. Att man togade till bröllopsgården med föräldrar har jag ej hört att man brukade här på orten, ej heller att man byggde hinder på vägen eller hindrade brudgummen & hans följe att inträda i bröllopsgården, eller att man samlade ihop pengar vid bröllopet. Förtäring sändes alltid till bröllopsgården, dagen före bröllopet, bestående av: en vackert pringlad smörkaps, en 1 kg. smör, en ^{stekt} fet häns eller trepp samt en speltkaka eller tårter, från varje hushåll, - det blev alltid mycket mat över, som delades ut till de fattiga.

Vagnarna förutades alltid i bröllopsgårdar. Husbärlöps förkom här först mera allmunt om på sekelskiftet.

Dans förekom alltid vid bröllopet. Bruden dansade först med sin far, sen med sin mor. Sedan de gifte dettog i ungdomens dans & lekar.

Brudparet reste till sitt nya hem innan gillet ~~blev~~ blev slut, men återvände följande dag, då gillet fortsatte, före brukade gillet vara i tre dagar.

Det var seden här, att brudparet skulle visa sig i kyrkan, söndagen näst efter bröllopet, då iförde bröllopsstasen.

En annan sed här, var att betada prästen bra vid lysningen, så man fick bra vitsord. Det kunde heta ^{så} här: "Lysning till äktenskap emellan Däungen, - Årlig & Berömlig N.N. & Pigan, Hurslig & Dygdessam N.N." o.s.v. Jag hörde som pojke, de gamle berättade om en skäddare som vid lysningen titulerades: Konst- & farne skäddarmästaren Ola Nilsson. I stället för att kallas: "Ola skäddare" kom han sedan att benämnas: "Den konst- & farne skäddaren".